



JUSTITSMINISTERIET

Dato:  
Sagsnr.: 2020-0035-0150  
Dok.: 1510720

## UDKAST TIL TALE

### til besvarelse af samrådsspørgsmål AJ og AK fra Folketingets Retsudvalg stillet den 2. juni 2020

#### Samrådsspørgsmål AJ

*”Vil ministeren redegøre for sagen mod Erik Solbakke, som i 1989 blev fundet skyldig i den såkaldte Hafniabrand samt mordet på Annette Thomsen på Fanø og idømt forvaring, herunder om ministeren vil genåbne sagen på baggrund af, at der er blevet sat spørgsmålstejn ved, om Erik Solbakke er den rette gerningsmand bag forbrydelserne?”*

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

#### Samrådsspørgsmål AK

*”Vil ministeren redegøre for de regler, der findes i lovgivningen, og hvilke anvisninger, der findes i ”Rigsadvokatens Meddelelser” vedrørende politi-afhøringer generelt samt mere specifik f.sv. angår mentalt handicappede personer, herunder kommentere reglerne for forsvarermedvirken samt et evt. (nyt) krav om videooptagelser af afhøringer?”*

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V).

**Svar:**

### **[Indledning]**

1. Tak for indbydelsen til at komme her i dag og tale om straffesagerne mod Erik Solbakke Hansen og politiets afhøringsmetoder i kølvandet på de seneste ugers medietale.

Baggrunden for spørgsmålene er som bekendt, at TV 2 i dokumentaren ”Tilståelsen” har gennemgået politiets efterforskning af straffesagerne mod Solbakke Hansen.

Der rejses i den forbindelse nogle spørgsmål om grundlaget for dommene mod Solbakke Hansen.

### **[Samrådsspørgsmål AJ]**

Jeg vil først besvare samrådsspørgsmål AJ, der mere specifikt vedrører straffesagerne mod Solbakke Hansen.

### **[Anmodningen om genoptagelse]**

Siden samrådsspørgsmålet blev stillet, er der sket det, at Den Særlige Klageret har modtaget en ansøgning fra Solbakke Hansens søster, der anmoder om genoptagelse af

straffesagerne. Anmodningen omfatter både genoptagelse af de såkaldte pyromanbrande, branden på Hotel Hafnia og drabet på Annette Møller Thomsen.

Det betyder samtidig, at der nu er tale om en verserende sag, der behandles ved Den Særlige Klageret.

### **[Behandlingen ved Den Særlige Klageret]**

Processen er nu, at Klageretten vil indhente sagens akter og en udtalelse fra anklagemyndigheden.

Anklagemyndigheden kan i den forbindelse af egen drift vælge at få politiet til at foretage yderligere efterforskning, f.eks. i form af afhøringer, hvis det vurderes nødvendigt. Tilsvarende kan Klageretten bestemme, at der skal foretages yderligere efterforskningsskridt, inden den træffer afgørelse i sagen.

Klageretten kan enten træffe afgørelse om at afvise anmodningen om genoptagelse eller at tage den til følge [jf. retsplejelovens § 982].

En afgørelse om genoptagelse, vil i en situation som den foreliggende, hvor Solbakke Hansen er død, betyde, at

Klageretten ophæver de ældre domme, uden at der foretages en ny hovedforhandling.

Hvis dommene ophæves – og det skyldes, at Klageretten har vurderet, at domfældte ikke er rette gerningsmand – vil der være tale om uopklarede forbrydelser.

Det vil herefter skulle vurderes, om der er grundlag for at genoptage den strafferetlige efterforskning af forbrydelserne.

### **[Ministerens mulighed for at udtale sig om verserende sager ved domstolene]**

Som nævnt tidligere er der nu tale om en verserende sag ved Den Særlige Klageret. Det sætter nogle rammer for, hvordan jeg som justitsminister agerer i sagen.

Som justitsminister er jeg øverste forvaltningschef for anklagemyndigheden, og jeg kan derfor i princippet [efter retsplejelovens § 98, stk. 3,] give anklagemyndigheden pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager. Jeg har altså en særlig rolle i forhold til behandlingen af straffesager.

Denne særlige rolle betyder samtidig, at barren for, hvornår jeg kan udtale mig om en konkret, verserende sag – uden at det indebærer en vis påvirkningsrisiko – er relativt lav sammenlignet med f.eks. folketingsmedlemmers.

Jeg håber derfor også på udvalgets forståelse for, at jeg af respekt for Klagerettens arbejde finder det rigtigst at afvente Klagerettens afgørelse i sagen. Også selv om det betyder, at det er begrænset, hvad jeg kan sige om straffesagerne mod Solbakke Hansen på samrådet i dag.

Jeg vil dog gerne redegøre ganske kort for dommene mod Solbakke Hansen.

### **[Retten i Hillerøds dom af 26. november 1986]**

Selvom det egentlig ligger uden for rammerne af spørgsmålet, vil jeg kort nævne, at Solbakke Hansen den 26. november 1986 ved Retten i Hillerød blev dømt for 27 forsætlige brandstiftelser, to forsøg på brandstiftelse og for uagtsomt manddrab.

Solbakke Hansen blev under sagen mentalundersøgt, hvor han blev fundet psykisk afvigende. Han blev derfor dømt til anbringelse på en institution.

## **[Retten i Hillerøds dom af 18. januar 1989]**

Efterfølgende blev Solbakke Hansen den 18. januar 1989 ved Retten i Hillerød dømt for brandstiftelse på Hotel Hafnia og uagtsomt manddrab på 35 personer.

Han blev samtidig dømt for forsøg på voldtægt af særlig farlig karakter og legemsbeskadigelse med døden til følge. Begge forhold blev begået over for den 15-årige Annette Møller Thomsen.

Solbakke Hansen blev ligesom ved 1986-dommen dømt til anbringelse på en institution på baggrund af mentalundersøgelsen i sagen.

## **[Samrådsspørgsmål AK]**

Jeg vil nu gå videre med samrådsspørgsmål AK, hvor jeg er blevet bedt om at redegøre for reglerne og retningslinjerne for politiets afhøringer samt afhøringer af psykisk afvigende personer.

Politiets efterforskning og politiets afhøringer er reguleret i retsplejeloven [kapitel 67 og 68].

Loven [§ 751] indeholder bl.a. et krav om, at det væsentlige indhold af forklaringer skal tilføres politirapporterne, og at særligt vigtige dele af forklaringer så vidt muligt skal gengives med den afhørtes egne ord.

Den afhørte skal have mulighed for at gøre sig bekendt med gengivelsen af forklaringen, og de rettelser og tilføjelser, som den afhørte måtte have, skal medtages i rapporten. Endelig skal den afhørte gøres bekendt med, at vedkommende ikke har pligt til at underskrive rapporten.

Lydoptagelse af forklaringer kan i dag [ifølge retsplejelovens § 751, stk. 3] kun finde sted, når den afhørte er gjort bekendt med, at forklaringen optages.

### **[Om videoafhøring]**

Politiet har – i tilfælde hvor optagelsen skal bruges som bevis under hovedforhandlingen – mulighed for at videooptage afhøringer af ofre eller vidner. Det er det, der hedder videoafhøring.

Politiet kan [efter retsplejelovens § 745 e] videoafhøre personer under 13 år, og i særlige tilfælde personer, der er over 13 år, men under 18 år. Politiet kan også videoafhøre personer over 18 år, hvis de lider af en alvorlig

psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

### **[Om psykisk afvigende kriminelle]**

Rigsadvokaten har i Rigsadvokatmeddelelsen fastsat retningslinjer for bl.a. afhøring og forsvarerbeskikkelse i sager om psykisk afvigende kriminelle.

Hvis en sigtet er psykisk afvigende, kan politiet begære forsvarerbeskikkelse på et tidligere tidspunkt, end der normalt beskikkes en forsvarer. Der kan også beskikkes en forsvarer i sager, hvor en psykisk afvigende person skal afhøres, selvom der ellers ikke skulle have været beskikket en forsvarer efter retsplejeloven.

Psykisk afvigende, der bør bistås af en forsvarer, må ikke afhøres af politiet, før retten har taget stilling til spørgsmålet om forsvarerbeskikkelse. Det gælder dog ikke, hvis der er tale om uopsættelige efterforskningskridt, og f.eks. hensynet til offeret, gør det nødvendigt straks at få oplysninger fra sigtede.

I tilfælde, hvor sigtede f.eks. er taget på fersk gerning, kan det også være nødvendigt at foretage en række ind-



ledende efterforskningskridt, som forudsætter afhøring af sigtede.

Når der er beskikket en forsvarer, må afhøring og genemlæsning og eventuel underskrift af en politirapport ikke finde sted uden forsvarerens tilstedeværelse.

Af Rigsadvokatmeddelelsen og Rigspolitiets retningslinjer fremgår det også, at det i de situationer efter omstændighederne kan være hensigtsmæssig at lydoptage en afhøring.

### **[Om voldtægt mv.]**

Herudover er der i Rigspolitiets vejledning fra 2019 om politiets behandling af sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af sager om voldtægt mv.

Det fremgår af retningslinjerne, at både sigtede og forrettedes forklaringer så vidt muligt skal lydoptages i denne type sager.

## **[Om brugen af optagelser af afhøringer i dag]**

Som jeg netop har redegjort for, har politiet allerede i dag mulighed for at lydoptage afhøringer, ligesom der i visse tilfælde er mulighed for at lave videoafhøringer.

Men som udgangspunkt optages afhøringer ikke i dag.

Medmindre der er tale om en af de situationer, hvor der er fastsat særlige retningslinjer – som f.eks. i voldtægts-sager, eller sager, hvor der skal ske videoafhøring.

Rigspolitiet har oplyst, at lydoptagelse af afhøringer også anvendes, hvis det vurderes at en afhøring vil blive meget langstrakt og detaljeret.

Det er dog op til den enkelte efterforsker – ud fra en konkret vurdering – at bestemme, om en afhøring skal lydoptages.

## **[Om et evt. (nyt) krav om videooptagelse af afhøringer]**

Jeg er også blevet bedt om at kommentere på et eventuelt nyt krav om videooptagelse af afhøringer.

Rigspolitiet iværksatte i 2014 et større analyseprojekt kaldet "Projekt Afhøring", som skulle komme med konkrete anbefalinger til politiets brug af afhøringer som efterforskningsværktøj.

Projektet førte bl.a. til en anbefaling om, at gennemføre politiafhøringer med udgangspunkt i principperne for såkaldt kognitiv afhøring. Metoden er siden indført i politiet.

Projektet førte også til nogle minimumsanbefalinger, for hvornår der som udgangspunkt skulle ske optagelse af politiafhøringer af sigtede, forurettede eller centrale vidner.

Det gjaldt bl.a. i en række alvorlige sager, såsom sager om seksuelle overgreb og drab. Det gjaldt også i sager, hvor der afhøres med tolk eller hvor det er usikkert, om den afhørte behersker dansk.

Jeg må dog konstatere, at politiet ikke optager afhøringer i det omfang i dag.

Rigspolitiet har oplyst, at det hovedsageligt skyldes, at den øgede brug af optagelse af politiets afhøringer skulle understøttes af et it-system [Digital Asset Management

(DAM)], som Rigspolitiet i 2016 forventede at kunne implementere i løbet af 2018.

Arbejdet med at anskaffe og etablere it-systemet blev dog stoppet i 2017, fordi projektet ikke kunne realiseres inden den økonomiske ramme, der var sat for projektet.

Rigspolitiet er nu ved at gennemføre et nyt projekt, der skal kunne lagre bl.a. lyd- og billedoptagelser. Systemet forventes fuldt implementeret i februar 2022.

Jeg synes, at det er ærgerligt, at anbefalingerne om optagelse af afhøringer ikke er blevet implementeret. Og jeg vil gerne arbejde på, at vi kommer derhen, hvor udgangspunktet er, at politiets afhøringer skal optages.

Men det er ikke nødvendigvis alle sager, der kan bære et krav om, at afhøringer skal optages, og der kan også være tilfælde, hvor et sådant ufravigeligt krav vil kunne komme i vejen for den videre efterforskning i sagen.

Vi skal derfor tænke os godt om og finde den rette balance mellem de hensyn, der taler for optagelse og de hensyn, der taler imod optagelse.

Det er også vigtigt at overveje optagelsernes bevismæssige stilling – skal de kunne anvendes som bevis i retten, eller skal de være en erstatning for afhørers noter?

Jeg har bedt Rigspolitiet og Rigsadvokaten om at lave en plan for implementering af øget brug af optagelse af afhøringer i Danmark.

Jeg har i den forbindelse bedt myndighederne overveje, i hvilke sagstyper det giver mening at optage afhøringer, og om der er forskel på, om der er tale om video- eller lydoptagelser.

Jeg har samtidig bedt dem forholde sig til de principelle spørgsmål, som øget brug af optagelse af afhøringer rejser.

Og jeg har selvfølgelig en forventning om, at myndighederne i den forbindelse inddrager både rapporten vedrørende Projekt Afhøring og de erfaringer, som myndighederne har gjort sig med anvendelsen af kognitiv afhøring og lydoptagelse af voldtægts ofre.

Mange tak for ordet.